

## PRIVATUMAS VIRTUALIUOSE SOCIALINIUIOSE TINKLUOSE KAIP ĮSTATYMO SAUGOMA VERTYBĖ

Inga Malinauskaitė

*Mykolo Romerio universitetas, Lietuva  
inga.malinauskaite@mruni.eu*

### Santrauka

**Tikslas** – išanalizuoti privatumą kaip įstatymo saugomą vertybę virtualiuose socialiniuose tinkluose.

**Dizainas/metodologija** – kad būtų pasiektas aukščiau įvardintas tikslas, autorė pateikia privatumo istoriją, atskyrimą tarp privatumo ir asmens duomenų apsaugos sąvokų, taip pat straipsnyje yra tiriami pagrindiniai privatumo kaip vertybės sudedamieji elementai, ypatingą dėmesį sutelkiant į specifinę erdvę – virtualius socialinius tinklus. Autorė naudoja mokslinės literatūros analizės, įstatymų ir teismų praktikos vertinimo ir lyginamosios analizės metodus.

**Išvados** – pagrindinės straipsnio išvados apima teisės į privatumą užtikrinimą kaip įstatymų saugomos vertybės koncepcijos kitimo atskleidimą, skirtingų kontinentų požiūrių dėl privatumo apsaugos pristatymą, neišvengiamos takoskyros tarp viešos ir privačios informacijos apibrėžimą bei pagrindinių sudedamųjų privatumo elementų apibūdinimą.

**Tyrimo ribotumas** – tyrimas iš esmės analizuoja teisės į privatumą užtikrinimą teisinių vertybių kontekste bei neįtraukia psichologinių, sociologinių bei etinių reiškinių aspektų.

**Praktinis pritaikymas** – kadangi mokslinis tyrimas apibrėžia pagrindinius privatumo kaip teisinės vertybės elementus, toks tyrimas gali būti naudingas tiek įstatymų leidėjui, tiek ir galutiniam virtualių socialinių tinklų vartotojui.

**Originalumas/vertė** – tyrimas atskleidžia naują, aktualią ir mažai tyrinėtą privatumo reiškinių dalį – pagrindinius privatumo kaip teisinės vertybės elementus virtualiuose socialiniuose tinkluose.

**Raktiniai žodžiai:** privatumas, virtualūs socialiniai tinklai, įstatymų reikalavimai.

**Tyrimo rūšis:** mokslinis straipsnis, požiūris, literatūros apžvalga.

## Įvadas

Privatumo apsaugos istorijoje galima išskirti lūžio momentą, kada XXI amžiaus inovacijų bei technologinių galimybių vystymosi kontekste galima kalbėti apie besikeičiantį požiūrį į asmens privatumą ir jo apsaugą. Pagrindinis šio mokslinio straipsnio tiriamasis aspektas yra specifinės interneto erdvėje esančios virtualių socialinių tinklų aplinkos, kurių teisinių aspektų nagrinėjimas yra naujas ir akademinis požiūriu mažai ištirtas, todėl šiame moksliniame darbe teisės į privatumą užtikrinimas bus nagrinėjamas ir tiriamas išskirtinai šiose specifinėse aplinkose – virtualiuose socialiniuose tinkluose. Norint suvokti visapusišką teisės į privatumo užtikrinimą virtualiuose socialiniuose tinkluose turinį, visų pirma, yra būtina panagrinėti privatumo, kaip pagrindinės žmogaus teisių vertybės istorinę raidą ir skirtingų kontinentų požiūrį bei tradicijas. Taip pat, siekiant šiame straipsnyje vartojamų terminų aiškumo yra aptartina keletas asmens duomenų apsaugos teisiniame reguliavime naudojamų bendrų, o kartu ir glaudžiai tarpusavyje susijusių sąvokų, tokių kaip, privatumo ir asmens duomenų apsaugos, taikymo bei atskyrimo problematika. Yra svarbu paaiškinti ir kitų sąvokų, kaip pavyzdžiui, vieša informacija ir privati informacija virtualiuose socialiniuose tinkluose, diskusinius aspektus bei naudojimą šiame darbe. Taip pat šiame straipsnyje yra apibūdinami pagrindiniai teisės į privatumą saugomi elementai bei jų pritaikomumas virtualiuose socialiniuose tinkluose.

### 1. Teisės į privatumą, kaip vertybės, istorinė raida

Aristotelis išskyrė viešą politinę erdvę (gr. - polis) bei asmeninę erdvę (gr.- oikos), susijusią su šeima ir šeimyniniu gyvenimu. 1789 m. Prancūzijos žmogaus ir piliečio teisių deklaracijoje buvo įtraukta teisė, garantuojanti žodžio laisvės, religijos, spaudos laisvę ir asmens saugumą. Pačios pirmosios potencialios grėsmės privatumui padidėjo išradus telegrafą 1837 m. Privačios įmonės, kaip pavyzdžiui, Western Union vidiniuose įmonės nuostatose numatė kiekvienos siunčiamos korespondencijos privatumą ir konfidencialumą. Asmenys vis labiau pradėjo vertinti privatumą kaip bendražmogišką vertybę. Pirmosios teisės į privatumą moralinės ištakos susiformavo XIX amžiaus pabaigoje Jungtinėse Amerikos Valstijose išskiriant individualizmo principą kaip vieną pagrindinių žmogaus teisių pripažinimą. 1890 metais buvo išleista žymi Samuel Warren ir Louis Brandeis “Teisė į privatumą” (angl. – „The right to privacy“) studija, kurioje cituodami „politinius, socialinius ir ekonominius pokyčius“ ir „teisės būti paliktam vienam“ pripažinimą, autoriai nurodė, kad galiojantys įstatymai turėtų apsaugoti asmens privatumą, taip pat minėti autoriai bandė paaiškinti tokios apsaugos prigimtį ir apimtį. Warren ir Brandeis nuomone, teisės į privatumą užtikrinimas yra grindžiamas „nežeidžiamos asmenybės“ principu, kuri yra neatsiejama žmogaus teisių dalis (Warren and Brandeis, 1890). Minėti autoriai taip pat patys pirmieji pagrindė individo asmeninės informacijos kontrolės koncepciją. Taigi, Jungtinių Amerikos Valstijų teisininkų Warren

ir Brandeis darbai pastūmėjo visuomenę mintims apie teisės į privatumo apsaugą reglamentavimo.

1960 metais William Prosser išskyrė keturis pagrindinius privatumo interesus (Prosser, 1960):

1. Įsiveržimas į asmens pasitraukimą ar vienatvę, arba į jo asmeninius reikalus.
2. Gėdingų asmeninių faktų apie individą viešas atskleidimas.
3. Asmens viešas šmeižimas visuomenės akyse.
4. Informacijos apie asmenį panaudojimas siekiant pranašumo.

Teisės į privatumą įtvirtinimas teisės normų pavidalu taip pat yra neatsiejamas nuo masinio technologijų vystymosi bei jų spartaus plitimo. Tuomet tapo svarbus balansas tarp teisės į privatumą užtikrinimo bei informacinių technologijų vystymosi, kuris būtų įtvirtintas teisės normų pavidalu. 1967 metais žymus privatumo ir asmens duomenų mokslininkas Alan Westin savo knygoje „Privatumas ir laisvė“ apibrėžė asmens teisę į privatą gyvenimą kaip galimybę „kontroliuoti, taisyti, valdyti, ir ištrinti informaciją apie juos (save) ir nuspręsti kada, kaip, ir kokia apimtimi ta informacija galėtų būti pasiekama kitiems asmenims.“ (Westin, 1968) Šis apibrėžimas leido apibrėžti privatumą tarptautiniu lygiu ir tapo ateities privatumo studijų gairėmis. Tokia privatumo sąvoka pagrindė pamatus moderniajai privatumo koncepcijai.

1972 metais penki vyrai įsibrovė į demokratinio nacionalinio komiteto būstinę Watergate biure, Vašingtone, Jungtinėse Amerikos Valstijose. Kaip šio įsibrovimo pasekmė buvo sukurtas Vietinis Tarybos Privatumo Teisių Komitetas Baltuosiuose Rūmuose, dar vadinamas Baltųjų Rūmų Privatumo Komitetu. 1974 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo išleistas Privatumo Aktas, kuris įtvirtino informacijos apie individą rinkimo, laikymo bei platinimo tvarką. Viena ryškesnių teisminių bylų privatumo istorijoje Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo Jungtinės Valstijos vs. Miller (425 U.S. 435, 1976). Jungtinių Amerikos Valstijų aukščiausiasis teismas peržiūrėjo, ar privatumo interesus buvo konstituciniu pagrindu pagrįstas banko įrašuose ir šiuo konkrečiu atveju nustatė, kad privatumo teisė yra pažeidžiama. Po šios bylos buvo pasiūlyti įstatymų projektai, reikalaujantys įtvirtinti vartotojų išpėjimus prieš tai, kai iš finansinių institucijų buvo reikalaujama pateikti įrašus su vartotojų asmens duomenimis. Nuo 1970 metų pradėti spausdinti straipsniai privatumo tematika. Vėliau sekė specializuotų leidinių spausdinimas privatumo temomis: 1974 metais privatumo žurnalas (angl. – „Privacy Journal“), 1981 metais privatumo laikas (angl. – „Privacy Times“), 1993 metais privatumas ir Jungtinių Amerikos Valstijų verslas (angl. – „Privacy & American Business“). Po truputį pradėjo formotis ir privatumo apsauga besidominti profesionalų bendruomenė. Pirmoji kompiuterių, laisvės ir privatumo konferencija buvo surengta 1991 m. Burlingame, Kalifornijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose ir nuo to laiko yra rengiama kiekvienais metais.

Nuo 1970 m. pastebimas ir tarptautinės bendruomenės poreikis sukurti gaires, kurios leistų laisvą duomenų judėjimą tarp valstybių. Tarptautinė ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. - „Organization for Economic Cooperation and Development“, trumpinys anglų kalba - OECD) pradėjo dirbti privatumo ir tarptautinių duomenų siuntimo srityje. Ši iniciatyva vėliau peraugo į asmens duomenų

nuostatų standartizavimą siekiant apsaugoti asmens privatumą. Tokiu būdu 1980 metais buvo išleistos gairės dėl privatumo apsaugos ir asmens duomenų tarptautinio judėjimo (angl. – „Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data“, trumpinys anglų kalba – Privacy Guidelines). Vėliau sekė ir kitos svarbios tarptautinės duomenų apsaugos iniciatyvos. 1981 metais Strasbūre, Prancūzijoje, buvo priimta Konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS Nr. 108)<sup>1</sup>. 1995 m. priimta Europos Sąjungos duomenų apsaugos Direktyva<sup>2</sup>. Europos Sąjungos valstybės narės, įgyvendindamos minėtąją Direktyvą pildė bei atitinkamai pritaikė savo nacionalinius duomenų apsaugos reikalavimus prie regioninio reguliavimo.

1990 m. daugelyje industrijų pradėjo matytis vis didesnės rizikos, susijusios su duomenų rinkimu ir tvarkymu. Telekomunikacijų, sveikatos apsaugos, informacinių technologijų, vartotojų apsaugos srityse dirbančios įmonės ir organizacijos pradėjo vystyti privatumo apsaugos rizikų valdymą. Harriet Pearson pirmą kartą buvo paskirta Vyriausiąja Privatumo Pareigūne IBM kompanijoje bei ši pozicija 2000 metais tapo viena iš Fortune 100 (įmonė, reitinguojanti geriausias pasaulio įmones ir vadovus) pripažinta pareigybe. Toks IBM kompanijos žingsnis dėl privatumo pareigybės įsteigimo gerokai prisidėjo prie privatumo profesijos įsitvirtinimo šiuolaikinėje rinkoje bei patvirtino, kad privatumas tampa vienas aktualiausių klausimų.

XXI amžiaus tyrėjai Thomas Nagel, Abraham L. Newman, D. Solove tęsia pirmtakų pradėtas diskusijas plėtodami daugiau modernią bei šiuolaikišką teisės į privatumo užtikrinimą koncepciją. XXI amžiuje vis didesnę reikšmę užima virtualūs socialiniai tinklai ir vartotojo teisės juose. Teisės į privatumą užtikrinimas yra apibrėžiamas socialinėmis-teisinėmis normomis ir šių normų kontekste individo teisės į privatumą užtikrinimas yra suprantamas kaip teisės valdyti savo asmeninę informaciją visapusiškas įgyvendinimas. Pavyzdžiui, D. Solove, kalbėdamas apie vartotojų lūkesčius dėl teisės į privatumą užtikrinimo virtualiuose socialiniuose tinkluose, sako, kad šiandien dieną teisės į privatumą užtikrinimas yra grindžiamas ne asmeninės informacijos saugojimu (izoliavimusi), bet asmeninės informacijos sklaidos ir prieigos idėja (Solove, 2008). Taigi, naujasis teisės į privatumo užtikrinimą požiūris apima labiau vartotojo asmeninės informacijos kontrolę, kurią jis gali pasirinkti ir atskleisti. Tai ypač yra būdinga virtualiems socialiniams tinklams.

## 2. Europos ir Jungtinių Amerikos Valstijų požiūris į privatumą

Teisės į privatumo užtikrinimą lyginamojoje raidoje galima pastebėti keletas fundamentalių skirtingų tradicijų. Labai dažnai literatūroje kalbant apie teisės į privatumą įgyvendinimą, Jungtinių Amerikos Valstijų „laisvės“ modelis yra lyginamas su

<sup>1</sup> Konvencija „Dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu“ ETS Nr. 108. Valstybės žinios, 2001, Nr. 32-1059.

<sup>2</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos parlamento ir tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. [1995] O.L. L281/31.

europiniu „orumo“ modeliū. Grįžtant prie jau minėtų Jungtinių Amerikos Valstijų teisės į privatumą pradininkų - Samuel Warren ir Louis Brandeis, išskirtina Jungtinių Amerikos Valstijų privatumo teisės tradicija, kurios ištakos siekia XIX amžių. Jungtinių Amerikos Valstijų Konstitucijoje privatumas apibūdinamas kaip juridinė teisė, nustojanti galioti žmogui mirus ar savanoriškai jos atsisakius. Ši tradicija akcentuoja rinkos bei vyriausybės savireguliaciją ir tokiu būdu asmeninė individo informacija tampa sąlyginai lengvai prieinama. Priešingai, Europos Sąjungos privatumo teisės tradicija pabrėžia asmens, kaip vartotojo apsaugą ir individo interesų apsaugą prieš ekonominius verslo ir valdžios institucijų interesus. Europinis modelis pasižymi asmeninės informacijos rinkimu tik įstatyme apibrėžtais tikslais ir tik esant duomenų subjekto sutikimui. Tuo tarpu Jungtinių Amerikos Valstijų modelis leidžia įmonėms bei darbdaviams priėti prie asmeninių duomenų bei šis modelis neturi išsamaus ir tikslaus teisinio reglamentavimo nuostatų. Pirmąsias užuominas dėl teisės į privatumo užtikrinimą Europoje galima pastebėti Europos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Apsaugos Konvencijoje.<sup>1</sup> Šios Konvencijos 8 straipsnis numato, kad kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo asmeninis ir jo šeimos gyvenimas, buto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas. Taip pat straipsnio antra dalis pabrėžia, kad valdžios institucijos neturi teisės kištis į naudojimąsi šia teise. Be jokios abejonės, didelis indėlis vystant teisės į privatumą praktinius įgyvendinimo aspektus teko ir Europos Žmogaus Teisių Teismui. Nacionaliniai Europos valstybių narių duomenų apsaugos įstatymai buvo priimami 1970 - aisiais ir 1980 – aisiais metais. 1981 metais buvo priimta Konvencija dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (ETS NR.108). Europinio teisės į privatumo užtikrinimą reguliavimo modelis yra įtvirtintas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje Nr. 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo<sup>2</sup> bei pasiūlytame 2012 metais Europos Sąjungos bendrojo duomenų apsaugos reglamento projekte<sup>3</sup>. Beje, išsamus europinis reguliavimas turėjo įtakos ir Jungtinių Amerikos Valstijų reguliavimo tradicijai. Direktyvoje yra įtvirtintas straipsnis, nusakantis asmens duomenų perdavimo į trečiąsias šalis galimybę tik tuo atveju, jeigu trečioji šalis užtikrina adekvatų apsaugos lygį. Jungtinės Valstijos buvo traktuojamos kaip neturinčios adekvataus privatumo apsaugos lygmens pagal Europos Sąjungos Direktyvos nuostatas ir tokiu būdu buvo kilęs asmens duomenų laisvo judėjimo principo apribojimas, kuris turėjo būti išspręstas. 1998 metais Jungtinių Amerikos Valstijų Komercijos departamentas pasiūlė Saugaus uosto (angl. – „Safe harbor“) principus, prie kurių prisijungusios Valstijų įmonės yra laikomos turinčiomis adekvatų privatumo apsaugos principų laikymosi lygį. Saugaus uosto principai įsigaliojo 2000 metais.

<sup>1</sup> Europos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Apsaugos Konvencija. Roma. 1950 m. lapkričio 4 d. [interaktyvus], [žiūrėta 2015-03-09], <<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=19841&Condition2=>>.

<sup>2</sup> 1995 m. spalio 24 d. Europos parlamento ir tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. [1995] O.L. L281/31.

<sup>3</sup> European Commission proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data. [interaktyvus], [žiūrėta 2015-02-03], <<http://statewatch.org/news/2011/dec/eu-com-draft-dp-reg-inter-service-consultation.pdf> [2012-03-07]>.

### 3. Teisė į privatumą ir asmens duomenų apsauga

Plačiaja prasme sąvoka „privatumas“ gali turėti labai daug reikšmių. Fiziniame lygmenyje privatumas apibrėžiamas kaip atsiskyrimas nuo kitų, teisė būti paliktam vienam. Sprendimų lygmenyje privatumas suprantamas kaip asmens gebėjimas priimti reikšmingus sprendimus be kitų asmenų įsikišimo. Šiame straipsnyje nagrinėjamas informacinis privatumas. Kaip apibrėžia autorius J. Kang, informacinis privatumas yra individo poreikis kontroliuoti sąlygas, pagal kurias asmeninė informacija – informacija, atpažįstama individui – yra gaunama, skleidžiama arba naudojama (Kang, 1998). Kiti autoriai privatumą apibūdina kaip individui svarbią asmeninę informaciją, kuri yra nepasiekiamo viešai (Richards, 2007). Pati pagrindinė privatumo apibrėžimo dalis yra asmeninė informacija, kuri apibrėžia ryšį tarp konkrečios informacijos ir asmens.

Kadangi privatumas apima individui svarbią informaciją, analizuojant pasirinktą temą neabejotinai bus paliesti ir konkretūs asmens duomenų apsaugos aspektai. Tokiu būdu atsiranda privatumo ir asmens duomenų apsaugos sąvokų taikymo klausimas. Sąvokų vartojimo sąsaja pasireiškia tuo, kad pagrindiniuose tarptautiniuose, regioniniuose bei nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinta teisės į privatų gyvenimą samprata apima ir informacijos apie asmenį apsaugą. Be to, šios sąvokos yra tarpusavyje glaudžiai susijusios - užtikrinant asmens teisę į privatumo apsaugą, kartu garantuojama ir jo asmens duomenų apsauga, o garantuojant asmens duomenų apsaugą yra saugoma ir teisė į privatumo užtikrinimą. Informacija apie asmenis (pavyzdžiui, asmens vardas, pavardė, gyvenamoji vieta, išsilavinimas ir pan.) gali būti suprantama kaip asmens duomenys. Pavyzdžiui, LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas apibrėžia asmens duomenis kaip bet kurią informaciją, susijusią su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai.<sup>1</sup> O štai Vokietijos Duomenų apsaugos aktas apibūdina asmens duomenis kaip bet kokią informaciją apie asmenines ar materialines aplinkybes, pagal kurias yra identifikuojamas arba gali būti identifikuojamas asmuo (duomenų subjektas).<sup>2</sup>

Toliau straipsnyje bus naudojama pagrindiniuose duomenų apsaugos teisės aktuose įtvirtinta teisės į privatų gyvenimą samprata suprantant, kad asmeninė informacija arba kitaip asmens duomenys yra vienas iš teisės į privatumą aspektų.

### 4. Vieša informacija ir privati informacija

Viešumas yra būdingas internetui, o taip pat ir daugeliui virtualių socialinių tinklų ir informacijos turinys, esantis virtualiame socialiniame tinkle, paprastai gali būti

<sup>1</sup> LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, 2011 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc\\_l?p\\_id=400103](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=400103)>.

<sup>2</sup> Vokietijos Duomenų Apsaugos Aktas, 2009 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[http://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_bdsge/englisch\\_bdsge.html#p0008](http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bdsge/englisch_bdsge.html#p0008)>.

atskleistas dideliui skaičiui žmonių. Kalbant apie teisės į privatumą užtikrinimą virtualiuose socialiniuose tinkluose visų pirma reikia paminėti, kad svarbu suprasti, kad pats virtualus socialinis tinklas yra platforma, kurioje vyksta dalinimasis informacija. Asmuo, savanoriškai talpinantis informaciją virtualiame socialiniame tinkle su tikslu, kad tą informaciją pamatytų kiti asmenys, negali manyti, kad tokia informacija yra privati, nes jo ketinimas yra pasidalinti šia informacija (Meredith, 2006). Kalbant apie tokios informacijos ir ja besidalinančio asmens ryšį, paminėtina, kad svarbūs tampa vartotojo ketinimai ir tikslai. Autorius Hodge išskiria du dalykus - ketinimą, dėl kurio asmuo dalijasi informacija ir asmens lūkestį, kad informacija liks anoniminė (Hodge, 2006). Tais atvejais, kada virtualių socialinių tinklų vartotojas naudoja privatumo nustatymus tam, kad apribotų savo informacijos prieigą kitiems asmenims, toks vartotojas tikisi, kad jo informacija liks privati. Tačiau, nors vartotojo ketinimas ir buvo pasidalinti informacija su konkrečiais asmenimis, jeigu asmuo dalijasi savo asmenine informacija virtualiame socialiniame tinkle, jis ar ji dalijasi šia informacija su visais ir padaro ją prieinama viešai. Kiti autoriai nurodo, kad informacija, kuri yra viešinama internete yra vieša, nes bet kuri internete prieinama informacija yra vieša ir negali būti laikoma privačia (Lindsay, 2005).

Virtualus socialinis tinklas Facebook savo skelbiamose privatumo politikose nurodo, kad kai yra naudojamas terminas „vieša informacija“, turima omenyje informacija, kurią vartotojas pasirinko kaip viešą, taip pat informaciją, kuri yra visuomet viešai prieinama.<sup>1</sup> Kitas virtualus socialinis tinklas MySpace nurodo, kad „vieša informacija“ sudaro dalį vartotojo paskyros turinio, kuri visuomet gali būti peržiūrima, vertinama, ir naudojama bet kurio asmens, besinaudojančio MySpace paslaugomis.<sup>2</sup> Tiek akademiniai straipsniai, tiek virtualių socialinių tinklų privatumo politikos akcentuoja paties vartotojo teisę kontroliuoti asmeninės informacijos sklaidimą virtualiuose socialiniuose tinkluose.

Iš pateiktų sąvokų matyti, kad virtualiame socialiniame tinkle sklaidžiama informacija yra viešo pobūdžio, nors tam tikrais atvejais vartotojas galbūt tikisi, kad jo informacija bus laikoma privačia. Virtualūs socialiniai tinklai, siekdami suvaldyti galimai išskylančias rizikas, savo nustatytose privatumo politikose pabrėžia viešos informacijos pobūdį bei vartotojo galimybes keisti savo nustatymų funkcionalumus. Tokiu būdu, šiame straipsnyje kalbant apie sklaidžiamą informaciją virtualiuose socialiniuose tinkluose, bus laikoma, kad tokia informacija yra vieša.

## 5. Esminiai teisės į privatumą, kaip įstatymu saugomos vertybės, elementai

Nagrinęjant teisės į privatumo užtikrinimą yra svarbu apžvelgti fundamentalius privatumo kaip įstatymu saugomos vertybės elementus. Toliau pateikiami pagrindiniai privatumo elementai, esantys tradiciniuose visuomeniniuose santykiuose. Apibūdinant

<sup>1</sup> Facebook Data Use Policy, November 15, 2013 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[https://www.facebook.com/full\\_data\\_use\\_policy](https://www.facebook.com/full_data_use_policy)>.

<sup>2</sup> MySpace Privacy Policy, June 24, 2014 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <<https://myspace.com/pages/privacy>>.

pastaruosius elementus bus remiamasi skirtingų autorių, skirtingais laikotarpiais tyrinėjusių teisės į privatumo apsaugą atliktu skirstymu. Vertybiniais teisės į privatumą užtikrinimo aspektais yra nurodomi saugomi visuomeniniai ir socialiniai gėriai, kurie kartu sudaro ir neatsiejamą asmenybės dalį. Didžioji dalis autorių (Kang J., Warren S. ir Bandeis L., Prosser W., Edward J. Bloustein, Robert S. Gerstein, Julie Inness, Ruth Gavison, Adam Moore, Ferdinand David Schoeman, Daniel Solove) išskiria tokius pagrindinius teisės į privatumo apsaugą elementus – asmens orumą, asmeninės informacijos kontrolę, socialinio diskomforto vengimą, intymumo apsaugą, netinkamo asmeninės informacijos naudojimo vengimą, socialinių santykių kūrimą ir vystymą ir ribotą prieigą prie asmeninės informacijos.

*Orumas* – pagrindinė sudedamoji teisės į privatumo užtikrinimą dalis. Ši vertybė apjungia visus privatumo interesus ir sudaro nepažeidžiamą asmenybę. Asmens būtis yra grindžiama neatimamu asmens orumu bei integralumu, asmenine autonomija ir nepriklausomybe. Pagarba visoms šioms vertybėms ir yra privatumo koncepcijos pagrindinė dalis. Ji apsaugo nuo asmenybę žeminančių veikslių ir tuo pačiu padeda išsilaikyti tvirtos asmenybės moralinėms vertybėms. Pagrindiniai teisės aktuose formuluojami pažeidimai, susiję su privatumo pažeidimais, kaip draudimas platinti konfidencialią informaciją, vaizdo stebėjimas yra būtent asmens orumo vertybės apsaugojimui. Privatumo pažeidimas įprastai ir yra suprantamas kaip žmogiškojo orumo pažeidimas.

*Asmeninės informacijos kontrolė* – vienas iš pagrindinių teisės į privatumo apsaugą vertybinių elementų. Autorius Parent apibrėžia privatumą kaip asmeninės informacijos apie save kontrolę (Parent, 1995). Asmeninė informacija tokiu būdu tampa faktais, kuriuos daugelis individų pasirenka pasidalinti arba ne apie save, pavyzdžiui, informacija apie sveikatą, atlyginimą, seksualinę orientaciją ir pan.

*Socialinio diskomforto vengimas* taip pat gali būti išskiriamas kaip teisės į privatumo užtikrinimo vertybinė dalis. Bet kurioje kultūroje tam tikrų poelgių, veikslių atskleidimas gali sukelti nepatogumų arba socialinį diskomfortą asmeniui. Pavyzdžiui, informacijos apie asmens ligą viešas atskleidimas gali sukelti drovėjimosi arba kitus neigiamus jausmus tam asmeniui. Tokiu būdu informacinio privatumo vertybė – skausmo arba diskomforto išvengimas, susijusio su tam tikros informacijos atskleidimu.

*Intymumo apsauga* – viena iš teisės į privatumo užtikrinimą vertybinių dalių. Individų gebėjimas atskleisti asmeninę informaciją atsirenkant tam tikras jos detales yra susijęs su gebėjimu modeliuoti intymumą. Pasinaudojant informaciniu privatumu, asmuo gali atsirinkti kurią informaciją yra tinkama atskleisti kitiems bei palaikyti svarbų socialinį atstumą. Taip pat priešingai, atlikdamas pasirinkimą asmuo gali atskleisti daugiau informacijos apie save bei tokiu būdu įtvirtinti ir sustiprinti intymius santykius, susijusius su pagarba, meile, draugyste bei pasitikėjimu. Autorius Shoeman pabrėžia, kad būtent privatumas suteikia galimybę kontroliuoti informaciją apie save ir tai turi labai daug privalumų ne tik santykiams su kitais asmenimis, bet ir asmenybės vidiniam vystymuisi (Shoeman et al, 2006).

*Netinkamo asmeninės informacijos naudojimo išvengimas* apibūdinama kaip teisės į privatumo užtikrinimą vertybė, padedanti apsisaugoti nuo netinkamo asmeninės



informacijos panaudojimo. Asmenine informacija galima netinkamai naudotis įvairiais būdais. Didesnė dalis socialinių vertybių tokių kaip darbas, atlyginimas, arba socialinių neigiamų vertybių – nepagarba, įkalinimas yra suteikiami arba atšaukiami turint ir naudojantis asmeniniais duomenimis. Be to, netinkamai naudojantis informacija asmuo gali tapti pažeidžiamas ir pateikti į neteisėtas veikas arba nesąžiningo pobūdžio verslo praktikas. Pavyzdžiui, asmuo gali tapti tapatybės vagystės auka arba nesąžiningo internetinio marketingo auka.

Privatumas yra suprantamas kaip *vertybė palaikant ir vystant įvairius tarpasmeninius santykius*. Šia prasme, teisė į privatumą gali būti suprantama kaip išskirtinė teisė. Teisė į privatumą leidžia mums nuspręsti, kiek informacijos apie mus gali sužinoti kiti asmenys ir tokiu būdu padeda mums kurti bei vystyti santykius su skirtingais individais. Kai kurie autoriai nurodo atskirą vertybinę teisės į privatumą aspektą, kada galimybė kontroliuoti informaciją ir jos prieigą suteikia mums galimybę kontroliuoti santykius su kitais asmenimis (Rachels, 1975). Tokiu būdu teisė į privatumą yra glaudžiai ir tiesiogiai susijusi su individų elgsena ir veiksmais.

Kai kurie autoriai, kalbėdami apie teisę į privatumą, nurodo, kad jis yra susijęs su *ribota informacija apie asmenį prieiga* (Gavison, 2012). Teisė į privatumą galėtų būti apibūdinama kaip išskirtinė teisė priėti prie asmens informacijos, o iš kitos pusės žiūrint – privatumas apsaugo mus nuo nepageidautinos kitų asmenų prieigos - fizinės, asmeninės informacijos arba dėmesio. Tokiu būdu teisė į privatumą apima tai, ką kiti individai žino apie mus, kokia apimtimi jiems yra prieinama informacija apie mus, ir kokia apimtimi mes esame kitų asmenų dėmesio centre. Teisės į privatumą užtikrinimas yra grindžiamas kaip ribotos prieigos prie informacijos apie asmenį įgyvendinimas ir individas, apie kurį informacija yra nepasiekiamo, turi visapusiškai apsaugotą teisę į privatumą. Kai kurie autoriai kalba apie asmeninės informacijos, vartotojo paskyros „prieigos kontrolę“ (Moore, 1988).

## 6. Esminiai privatumo elementai virtualiuose socialiniuose tinkluose

Tradicinėje erdvėje teisės į privatumo užtikrinimą apimtis yra suprantama kaip pagrindinių moralinių vertybių – orumo, asmeninės informacijos kontrolės, socialinio diskomforto vengimo, intymumo apsaugos, netinkamo asmeninės informacijos naudojimo vengimo – saugojimu. Toliau bus nagrinėjama kokie privatumo elementai yra identifikuojami ir kaip jie reiškiasi virtualioje erdvėje, o ypačingai – virtualiuose socialiniuose tinkluose. Virtualūs socialiniai tinklai išsiskiria keletą tik jiems būdingų požymių. Visų pirma, šioje erdvėje dalyvauja daugiau dalyvių - virtualių socialinių tinklų vartotojai, virtualių socialinių tinklų paslaugų teikėjai bei interneto teikėjai. Antra, beveik visa veikla, vykdoma virtualiuose socialiniuose tinkluose, gali būti bet kada atkurta ir peržiūrėta. Trečia, visų virtualių socialinių tinklų požymis yra komerciškumas arba pelno siekimas. Ketvirta, visi virtualūs socialiniai tinklai yra globalūs, t.y. jie funkcionuoja ir už nacionalinių valstybių ribų. Tradicinis teisės į privatumo užtikrinimas gali tapti susitarimu, derybomis tarp paslaugų teikėjo ir

vartotojo dėl tam tikro santykių lygmens palaikymo. Tokiu būdu vartotojai dalį savo teisės į privatumo užtikrinimą savo laisvanorišku sutikimu gali paaukoti paslaugų teikėjui už tam tikrą kompensaciją – narystes, geresnes už įprastines sąlygas bei kitą informaciją. Toliau yra pateikiami pagrindiniai privatumo elementai, taikomi visuomeniniams santykiams, atsirandantiems virtualiuose socialiniuose tinkluose.

Tradiciniai sudedamieji privatumo elementai, tokie kaip orumas, socialinio diskomforto vengimas, intymumo apsauga, netinkamo asmeninės informacijos naudojimo vengimas yra svarbūs vertybiniai kriterijai, tačiau XXI amžiaus technologinių pokyčių tendencijose ne jie formuoja privatumo sampratą virtualiuose socialiniuose tinkluose. Jungtinių Amerikos Valstijų mokslininkas Daniel Solove pažymi, kad privatumas virtualiuose socialiniuose tinkluose remiasi ne slaptumu ir informacijos platinimo vengimu, o priešingai – informacijos sklaida bei pasiekiamumu (Solove, 2012).

*Informacijos platinimas bei pasiekiamumas* – virtualūs socialiniai tinklai iš esmės sukurti taip, kad asmenys galėtų kalbėti, diskutuoti, keistis vaizdine ir kitokia informacija šių tinklų pagalba. Virtualių socialinių tinklų sėkmė yra tiesiogiai priklausoma nuo jų vartotojų noro dalintis savo asmenine informacija (Boyd et al, 2007). Tai puikiai patvirtina ir virtualaus socialinio tinklo apibrėžimas. Internetiniai socialiniai tinklai - tai socialinė struktūra, vienijanti tam tikras interesų grupes, kurių nariai (vartotojai) tarpusavyje susiję įvairiais ryšiais (draugyste, giminyse, ekonominiams santykiams, simpatija ar antipatija, seksualiniais ryšiais, religija, išsilavinimu, pomėgiais, socialine padėtimi), motyvuoti dalintis turima informacija, diskutuoti aktualiais klausimais, keistis muzika, vaizdo medžiaga, pristatyti save elektroninėje erdvėje bei viešai demonstruoti socialinį aktyvumą. Taigi, virtualaus socialinio tinklo esmė – informacijos platinimas bei pasiekiamumas. Jeigu pažvelgsime į vartotojų lūkesčius dėl privatumo apsaugos virtualiuose socialiniuose tinkluose, tai daugelis jų nurodo asmeninės informacijos kontrolę platinant bei pasiekiant jiems reikalingą informaciją virtualiame socialiniame tinkle.

*Asmeninės informacijos kontrolė* – nors asmenys virtualių socialinių tinklų pagalba turi priėjimą prie žymiai didesnių informacijos srautų, tačiau jie taip pat nori kontroliuoti savo asmeninius duomenis bei jų srautus. Virtualūs socialiniai tinklai pateikia privatumo nustatymus asmeninės informacijos kontrolės funkcijai įvykdyti. Vis dėlto privatumo nustatymų mechanizmai yra gana painūs ir sudėtingi, todėl daugelio asmenų informacijos kontrolė yra priklausoma taip pat ir nuo virtualių socialinių tinklų privatumo politikų.

Virtualiuose socialiniuose tinkluose privatumas taip pat yra suprantamas kaip *vertybė palaikant ir vystant įvairius tarpasmeninius santykius*. Šiose socialinėse platformose be senųjų bendravimo formų (susirašinėjimas, pokalbiai tuo pačiu laiku) galioja ir naujos bendravimo formos, pavyzdžiui mygtuko „patinka“ paspaudimas, komentarų po nuotraukomis rašymas bei vaizdinių įrašų žiūrėjimas. Virtualiuose socialiniuose tinkluose bendravimas vyksta žaibišku greičiu. Kiekvieną sekundę tinklą papildo daugybė naujų įrašų, po kuriais kiekvieną kartą gali būti identifikuojami konkrečių vartotojų veiksmai, kuriais siekiama užmegzti ar palaikyti tarpasmeninius santykius.

Nors pagrindinis virtualių socialinių tinklų privatumo sudedamasis aspektas yra asmeninės informacijos sklaida bei pasiekiamumas, privatumas virtualioje realybėje taip pat yra grindžiamas ir *ribotos informacijos apie asmenį prieiga*. Tokiu atveju, informacija yra laikoma privačia, jeigu ji buvo atskleista nors ir didesnei grupei žmonių virtualiame socialiniame tinkle. Be to, visiško slaptumo reikalavimas informacijoje kalbant apie virtualius socialinius tinklus nėra laikytinas šiuolaikinės privatumo sampratos elementu (Lior, 2005). Tokiu būdu virtualiuose socialiniuose tinkluose, pasinaudojant asmeninės informacijos kontrolės nustatymais vartotojai gali nusistatyti ribotos informacijos prieigos kiekį, kuris bus prieinamas tų pačių vartotojų nustatytam skaičiui vartotojų.

## Išvados

Privatumas kaip vertybė yra viena pagrindinių asmens teisių, kurios ištakos ir vystymosi istorija siekia seniausius žmonijos amžius. Visais laikais buvo svarbu apsibrėžti asmenybės tapatumą, nubrėžiant ribas tarp privačios ir viešos informacijos. XX amžiuje atsirado poreikis ne tik kalbėti ir vertinti privatumą, bet ir įprasminti jį socialinėmis – teisinėmis normomis.

Reguliuojant privatumo reiškinių teisinėmis normomis pastebima europinio bei Jungtinių Amerikos Valstijų modelio skirtingumo tradicija. Europoje privatumas yra reguliuojamas išsamiai, su juo susiję reiškiniai detalčiai aprašomi teisės aktuose. Tuo tarpu Jungtinės Amerikos Valstijos neturi išsamaus ir tikslaus teisinio reglamentavimo nuostatų.

Nagrinėjant privatumo tematiką ypač svarbūs tampa privatumo ir asmens duomenų apsaugos bei viešos ir privačios informacijos sąvokų atskyrimo bei taikymo klausimai. Straipsnyje yra pateikiami šių sąvokų apibūdinimai nurodant, kad asmeninė informacija arba kitaip asmens duomenys yra vienas iš teisės į privatumą aspektų, o kalbant apie skleidžiamą informaciją virtualiuose socialiniuose tinkluose, laikoma, kad tokia informacija yra vieša.

Vėliau straipsnyje yra nagrinėjami privatumo sudedamieji vertybiniai elementai, kurie yra taikomi tradicinio privatumo sampratai bei privatumui virtualiuose socialiniuose tinkluose. Iš pateiktos mokslinės literatūros analizės matyti, kad tradicinį privatumą sudaro orumo, asmeninės informacijos kontrolės, socialinio diskomforto vengimo, intymumo apsaugos, netinkamo asmeninės informacijos naudojimo vengimo, vertybės išlaikant ir vystant tarpasmeninius santykius ir ribotos informacijos apie asmenį prieigos principai. Privatumo vertybiniai komponentai virtualiuose socialiniuose tinkluose yra pakitę. Jie remiasi principu – privatumas nėra slapstymasis, tai yra noras kontroliuoti savo asmeninę informaciją. Šių dienų privatumas remiasi ne intymumu, asmeninės informacijos naudojimo vengimo principais, o kuriamąja erdve atsiskleisti bei skleisti informaciją. Todėl privatumo virtualiuose socialiniuose tinkluose pagrindiniai vertybiniai kriterijai yra visiškai nauji - informacijos sklaida ir pasiekiamumas, asmeninės informacijos kontrolė, taip pat ir keli tradiciniai – vertybė palaikant tarpasmeninius santykius bei ribotos informacijos apie asmenį prieiga.

## Šaltiniai

### Akademinė literatūra

- Etzioni, A. 1999. *The Limits of Privacy*. New York: Basic Books.P. 97-105.
- Danah m. Boyd & Nicole B. Ellison, Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, 13 *J. Computer-Mediated comm*, [interaktyvus]. 2007, 11. [žiūrėta 2015-02-03]. <<http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>>.
- Daniel J. Solove. 2002. Conceptualizing Privacy, 90 *Calif.L.Rev.*1087.P. 11-32.
- Gavison, Ruth E., Privacy and the Limits of Law. *The Yale Law Journal*, [interaktyvus]. 2012, Vol. 89, No. 3, [žiūrėta 2015-02-03], <[http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2060957](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2060957)>.
- Hodge, M. J. 2006 “Comment: The Fourth Amendment and Privacy Issues on the ‘New’ Internet. Facebook.com and Myspace.com.” *Southern Illinois University Law School Journal*. P. 13-37.
- J. Kang. 1998. Information privacy in cyberspace transactions. *Stanford Law Review*, 50 (4).P. 18-48.
- Kaplin, W. A., and Lee, B. A. 1997. *A Legal Guide for Student Affairs Professionals*. San Francisco: Jossey-Bass. P. 34.
- Lindsay III, C. L. 2005. *The College Student’s Guide to the Law*. Lanham, Md.: Taylor Trade Publishing. P. 89-100.
- Lior Jacob Strahilevits. 2005. A Social Networks Theory of Privacy, 72 *U. Chi.L.Rev.* P. 70-89.
- Meredith, P. “Facebook and the Politics of Privacy.” *Chronicle of Higher Education* [interaktyvus]. 2006, Sept.14.[žiūrėta 2015-05-28], <<http://chronicle.com>>.
- Parent William. Privacy: A brief survey of the conceptual landscape. *Santa Clara High Technology Law Journal* [interaktyvus]. 1995, Vol. 11, Issue 1, Article 4 [žiūrėta 2015-02-03]. <<http://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1173&context=chtlj>>.
- Prosser W. Privacy. *California Law Review*. [interaktyvus]. 1960, Volume 48, Issue 3. [žiūrėta 2015-02-02], <<http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3157&context=californialawreview>>.
- Rachels, J. 1975 “Why Privacy is Important”, *Philosophy and Public Affairs*. P.15-18.
- Richards, D. V. 2007. “Posting Personal Information on the Internet: A Case for Changing the Legal Regime Created by S 230 of the Communications Decency Act.” *Texas Law Review*. P. 37-45.
- Solove D., Rotenberg M., Scwartz P. Privacy, Information and Technology. *Aspen Publishers*. 2006. ISBN 0-7355-6245-8. P.115.
- Solove D. J. Understanding privacy, *Harvard University Press* [interaktyvus], 2008. George Washington University Law School Legal Studies Research Paper No. 420. [žiūrėta 2015-02-02], <[http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=1127888](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1127888)>.
- Warren S. and Brandeis L. The right to privacy. *Harvard Law Review*. [interaktyvus], 1890, Vol. IV, No.5. [žiūrėta 2015-02-02], <<http://www.gutenberg.org/files/37368/37368-h/37368-h.htm>>.
- Westin A. 1968. Privacy and Freedom. *Washington and Lee Law Review*. Vol. 25, Issue 1, Article 20. P.151-177.
- Teisės aktai ir teismų bylos**
- 1995 m. spalio 24 d. Europos parlamento ir tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo. [1995] O.L. L281/31.
- Europos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Apsaugos Konvencija. Roma. 1950 m. lapkričio 4 d. [interaktyvus], [žiūrėta 2015-03-09], <<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=19841&Condition2=>>>.
- European Commission proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data. [interaktyvus], [žiūrėta 2015-02-03], <<http://statewatch.org/news/2011/dec/eu-com-draft-dp-reg-inter-service-consultation.pdf> [2012-03-07]>.

Facebook Data Use Policy, November 15, 2013 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[https://www.facebook.com/full\\_data\\_use\\_policy](https://www.facebook.com/full_data_use_policy)>.

Konvencija „Dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu“ ETS Nr. 108. Valstybės žinios, 2001, Nr. 32-1059.

LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, 2011 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc\\_l?p\\_id=400103](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=400103)>.

MySpace Privacy Policy, June 24, 2014 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <<https://myspace.com/pages/privacy>>.

Vokietijos Duomenų Apsaugos Aktas, 2009 [interaktyvus], [žiūrėta 2015-01-28], <[http://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_bds/englisch\\_bds.html#p0008](http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bds/englisch_bds.html#p0008)>.

United States v. Miller byla, 425 U.S. 435 (1976).

## SUMMARY:

### *PRIVACY IN ONLINE SOCIAL NETWORKS AS LEGALLY PROTECTED VALUE*

Inga Malinauskaitė

*Mykolas Romeris University, Lithuania  
inga.malinauskaite@mruni.eu*

**Purpose** – to analyze the privacy as legally protected value phenomena in online social networks.

**Design/methodology/approach** – in order to achieve the above mentioned purpose, the author introduces the history of the right to privacy, the distinction between privacy and data protection, describes the limits of the right of the protection of privacy, specifically referring to the protection of privacy in online social networks. The author uses the following methods: analysis of the scientific literature, examination of legislation, study of actual court decisions and comparison of US and European approaches to the protection of privacy.

**Findings** – the main findings of the article include the reflection of a constantly developing conception of privacy, the different continental approaches into the protection of privacy, the inevitable distinction between public and private information and characterization of the fundamental elements of privacy.

**Research limitations/implications** – the research mainly focuses on the examination of legal values in assessing the protection of privacy in online social networks and does not include any psychological, sociological and ethical aspects of the phenomena.

**Practical implications** – the research analyses the key elements in defining privacy value, which might be practically used by the legislative bodies, as well as the each consumer and end-user of the online social network.

**Originality/Value** – the article reveals quit new, currently actual and little researched area in privacy studies – the legally protected key elements of the privacy in online social networks.

**Keywords:** privacy, online social networks, legislation requirements.

**Research type:** research paper, viewpoint, literature review.